

21.12.2020

ILMASTORAHASTON TOIMIOHJE

Ilmatorahasto Oy:hyn (myöhemmin Ilmatorahasto tai yhtiö) sovelletaan osakeyhtiölakia, arvopaperimarkkinalakia sekä valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annettua lakia sekä yhtiöjärjestyksen määräyksiä. Tällä toimiohjeella määrätään tarkemmin yhtiön toiminnasta ja sen päätöksenteon perusteista.

1. Ilmatorahaston ohjausvastuu

Ilmatorahasto kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa Ilmatorahaston omistajaohjauksesta. Ilmatorahaston omistuksessa olevien Neste Oyj:n ("Neste") osakkeiden osalta Nesteen, joka kuuluu valtioneuvoston kanslian toimialaan, omistajaohjauksesta vastaa valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto.

Ministeriö käsittelee ja ratkaisee asiat, jotka koskevat valtion edustajien määräämistä yhtiökokoukseen, valtiolle osakkeenomistajana kuuluvien oikeuksien käyttämistä sekä yhtiön muuta omistajaohjausta pois lukien Nesteen osakkeisiin liittyvät kaikki asiat, jotka kuuluvat valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastolle.

Ministeriö on antanut tämän toimiohjeen Ilmatorahastolle. Ilmatorahaston toimiohje on puollettu talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa 23.10.2020. Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut toimiohjeen yhteistyössä VNK:n, VM:n, YM:n ja LVM:n kanssa.

Valtio noudattaa omistajaohjauksessaan osakeyhtiölain mukaista tehtävien ja vastuiden jakoa yhtiön toimielinten ja omistajan välillä. Osakkeenomistajalla, yhtiön hallituksella ja toimivalla johdolla on kullakin omat osakeyhtiölakiin ja yhtiöjärjestykseen perustuvat tehtävänsä, vastuunsa ja oikeutensa. Lisäksi yhtiön ja sen toimielinten toimintaan sovelletaan hyvää hallintotapaa (corporate governance) perustuen kulloinkin voimassa oleviin hyvän hallintotavan suosituksiin.

Yhtiön tulee toiminnassaan noudattaa valtioneuvoston kulloinkin voimassa olevaa omistajapoliittista periaatepäätöstä, huomioiden tässä toimiohjeessa määritelty erityistehtävä.

2. Tausta Ilmatorahastolle

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan Suomen on tavoite olla hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Tämä tehdään nopeuttamalla päästövähennystoimia ja vahvistamalla hiilinieluja.

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Hallitus julkisti 3. helmikuuta 2020 ilmastokokouksessaan tiekartan, joka määrittelee ilmastotoimien valmistelun aikataulun ja tavoitteet sekä linjaa uusista hiilineutraaliutta tukevista toimista. Hallitus perustaa Ilmastorahaston, jonka pohjana on Valtion kehitysyritys Vake. Rahasto keskittyy ilmastomuutoksen torjuntaan ja teollisuuden vähähiilisyden vauhdittamiseen sekä digitalisaation edistämiseen. Vähähiiliseen talouteen siirtymiseksi tarvitaan riittäviä panostuksia esimerkiksi kiertotalouden, puhtaan teknologian ratkaisujen sekä energiatehokkuuden kehittämiseksi.

Euroopan unioni on asettanut tavoitteekseen olla maailman ensimmäinen ilmastoneutraali alue vuoteen 2050 mennessä. Komission mukaan siirtymään tarvitaan huomattavia investointeja sekä EU:lta ja sen jäsenvaltioiden julkiselta sektorilta että yksityiseltä sektorilta. Komission tavoitteet tukevat Suomen ilmastotavoitteita.

Tammikuussa 2020 julkaistun vihreän kehityksen investointiohjelmaan perustuen komissio julkaisi maaliskuussa 2020 kunnianhimoiset kiertotalous- ja teollisuusstrategiat tukemaan siirtymää. Komissio on osoittanut eri rahoitusinstrumenttien ja strategioiden osalta panostavansa merkittävästi ilmatoratkaisujen kaupallistamiseen. Suomen intressissä on hyötyä näistä panostuksista ja kanavoida julkista rahoitusta siten, että EU-rahoitus voidaan saada Suomen hyväksi. EU:n tavoitteet tukevat osaltaan Suomen kunnianhimoisia tavoitteita kiertotalouden edelläkävijyydestä. Ilmastorahaston tehtäviin kuuluu EU-rahoituksen hyödyntäminen.

3. Ilmastorahaston tavoitteet ja sijoitukset

Ilmastorahasto Oy on erityistehtäväyhtiö, jonka toiminta keskittyy ilmastomuutoksen torjumiseen, teollisuuden vähähiilisyden vauhdittamiseen ja digitalisaation edistämiseen. Ilmastorahaston tehtävänä on hiilijalanjäljen vähentäminen ja hiilikädenjäljen vahvistaminen¹ sekä innovatiivisten ilmasto- ja digiratkaisuiden edistäminen tavoitteena kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen, luonnonvarojen käytön tehostaminen ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen. Lisäksi Ilmastorahasto voi rahoittaa myös muita digitalisaatiohankkeita edellyttäen, että ne ovat ympäristövaikutuksiltaan vähintään neutraaleja ja että niillä voidaan saavuttaa muuta merkittävää yhteiskunnallista hyötyä.

Erytistehtäväyhtiön luonteeseen kuuluu, ettei yhtiö pyri maksimoimaan oman toimintansa tuottoa vaan pyrkii toteuttamaan yhteiskunnalliset tehtävänsä mahdollisimman tehokkaasti ja maksimoimaan yhteiskunnallisen tuloksen. Pitkällä aikavälillä yhtiön tekemien sijoitusten ja rahoituksen kohteiden toiminnan tulee kuitenkin olla kokonaisuutena arvioiden itsekannattava.

¹ Negatiivisia ympäristövaikutuksia kuvataan hiilijalanjäljellä. Hiilikädenjälki kuvaa tuotteen/palvelun aikaansaamia positiivisia ympäristövaikutuksia.

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Rahoitettavista kohteista n. 65 % pitää ohjeellisesti liittyä ilmastonmuutokseen ja n. 35 % digitalisaatioon siten, että sijoitustoiminnan pääpaino on ilmastomuutoksen torjumisessa ja teollisuuden vähähiilisyysvauhdittamisessa. Prosentuaalinen jako (65%/35%) on suuntaa antava ja sitä tarkastellaan pitkällä aikavälillä. Jako voi toteutua joko euro- tai kappalemääräisesti riippuen muun muassa tulevasta hankevirrasta sekä rahoitustarjonnasta. Työ- ja elinkeinoministeriö voi tehdä esityksen prosentuaalisen jaon muutoksesta talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle.

Ilmastorahaston ensisijaisina sijoituskohteina ovat teollisen mittaluokan skaalaukset, joissa on kyse esimerkiksi uuden teknologian demonstraatiovaiheen hankkeista. Näiden sijoitusten kokoluokka on tyypillisesti 10-50 miljoonaa euroa. Keskeisiä arviointikriteerejä ovat esimerkiksi merkittävän investoinnin aikaistaminen, investoinnin päästövähennyspotentiaali sekä ratkaisun innovatiivisuus, investoinnin toteutuminen markkinaehtoista suunnitelmaa laajempaan tai kohdistumiseen Suomeen. Lisäksi keskeisenä painopisteenä tulee olla se, että kohteiden avulla voidaan todennettavalla tavalla merkittävästi vähentää päästöjä tai uusiutumattomien luonnonvarojen käyttöä nykyratkaisuihin verrattuna.

Rahoitettavat kohteet voivat olla yksityisten ja julkisten toimijoiden hankkeita. Ilmastorahasto voi olla myös mukana erilaisissa datan hyödyntämistä tehostavissa julkisissa alustoissa sekä yksityisen ja julkisen sektorin yhteisprojekteissa.

Ilmastorahastolla on mahdollisuus tehdä poikkeustapauksissa myös suuria yli 50 miljoonan euron investointeja, mutta ne eivät ole perustettavan Ilmastorahaston ensisijaista toimintaa.

Ilmastorahasto voi myöntää oman ja vieraan pääoman ehtoista rahoitusta sekä välirahoitusta. Pääomalaina on yksi luonteva väline ensivaiheessa. Ilmastorahasto voi myös perustaa tai olla sijoittajana rahastoissa. Ilmastorahaston rahoituskohteissa voidaan hyödyntää velkavipua. Mikäli Ilmastorahastolla on tarvetta ottaa itse velkaa, on siihen saatava talouspoliittisen ministerivaliokunnan puolto.

Ilmastorahasto voi käyttää rahoitusinstrumenteissaan valtiontukea. Yhtiö voi ottaa kovempaa riskiä, luopua osittain tai kokonaan voitoista tai muutoin olla rahoitusinstrumenteillaan tukemassa yksityisen rahoituksen ja/tai EU-rahoituksen toteutumista. Yhtiö valmistelee yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa valtiontukiohjelman käyttöönoton. Rahoitusinstrumenteissa valtiontuen käyttö tulee suunnitella huolellisesti, jotta niillä saavutettaisiin vaikuttavuutta, mutta ei aiheuteta markkinoita vääristäviä häiriöitä. Rahoitusinstrumenteissa tukien käyttö on erityisesti perusteltua silloin, kun tukien avulla saadaan toteutettua hankkeita, jotka ilman tukea eivät muuten toteutuisi tai jotka toteutuessaan tuottavat välillisiä hyötyjä.

Ilmastorahasto valmistelee ensimmäisen toimintavuotensa jälkeen työ- ja elinkeinoministerille analyysin ja ehdotuksensa, onko tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen käynnistää myös suorien avustusten myöntäminen, josta tulisi säätää lailla. Analyysissä tulee ottaa huomioon muiden organisaatioiden, kuten Business Finlandin, liikenne- ja viestintäministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, ympäristöministeriön ja

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

ministeriöiden hallinnonalojen virastojen sekä Elyjen myöntämät avustukset sekä tukien myöntämiseen liittyvät hallinnolliset kustannukset ja mahdollisuus kanavoida mahdollista uutta tukea nykyisten tukioorganisaatioiden kautta.

Yhtiön tekemien sijoitusten ja rahoituksen kohteiden toiminnan tulee olla liiketaloudellisesti kannattavaa pitkällä aikavälillä. Yhtiö ei pyri toiminnallaan maksimoimaan tuottoa, vaan toimii erityistehtävänä ilmasto-, vähähiilisyys- ja digitaalisuuden edistämisessä. Yhtiön tulee mitattavasti ja tavoitteellisesti seurata ja kehittää toimintansa tehokkuutta sille määritellyn tehtävän erityispiirteet huomioiden. Ilmastorahasto toimii lähtökohtaisesti pääomiensa tuotoilla, ml. sijoituksista ja rahoituksesta palautuvat varat. Näiden tuottojen tulee pääsääntöisesti kattaa Ilmastorahaston rahoitustoiminta sekä hallinnolliset menot. Ilmastorahaston pääomatarvetta arvioidaan valtion talousarvioprosessien yhteydessä.

Rahoituskohteita valitessaan yhtiön on erityisesti arvioitava se, mahdollistaako Ilmastorahaston osallistuminen hankkeeseen investoinnin joka ei muuten toteutuisi tai toteutuuko investointi Ilmastorahaston mukana olon ansiosta suurempana tai aikaisemmin. Mikäli prosessin aikana yhtiön tietoon tulee, että Ilmastorahaston rahoitusosio ei tuo hankkeeseen ajallista, määrällistä tai laadullista lisäarvoa suhteessa muuhun tarjolla olevaan yksityiseen ja julkiseen rahoitukseen, Ilmastorahaston tulee vetäytyä hankkeesta.

Ilmastorahaston tulee sijoituspäätöksiä tehdessään arvioida sijoitusten vaikutuksia ilmastonmuutokseen. Lisäksi yhtiön tulee huomioida investointien vaikutuksia luonnon monimuotoisuuden kehitykseen ja varmistaa, ettei investoinneilla aiheuteta merkittävää haittaa luonnon monimuotoisuudelle. Kriteeristöissä huomioidaan ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta tarkoituksenmukainen mittaristo lyhyellä ja pitkällä aikavälillä hyödyntäen kansainvälisiä standardeja soveltuvin osin. Ilmastorahaston sijoituksille asetetaan kolmiportainen arviointimalli, joka koostuu taloudellisista ja muista kynnysarvoista, läpileikkaavista vaikutustavoitteista, sekä rahoituskohdekohtaisista tarkemmista vaikutustavoitteista. Kynnysarvojen tulee toteutua jokaisen sijoituksen osalta. Kynnysarvojen toteutuessa kohteiden lopullinen vertailu ja valinta tehdään vaikutustavoitteiden perusteella. Toimiohjeen liitteenä (liite 1) on tiedoksi Ilmastorahaston vaikuttavuusmalli ja kriteeristö, joka voi muuttua Ilmastorahaston hallituksen päätöksellä.

Kaikki Ilmastorahaston sijoituspäätökset koskien osake- tai muita oman pääoman ehtoisia sijoituksia tehdään valtioneuvoston yleisistunnossa niin kauan kuin Ilmastorahasto on valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (1368/2007, muutoksineen) ("omistajaohjauslaki") 2 §:n 5 momentin mukainen valtion kehitysyhtiö.

Työ- ja elinkeinoministeriö ryhtyy yhdessä valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston kanssa toimenpiteisiin Ilmastorahaston muuttamiseksi valtion erityistehtävänä ilman valtion kehitysyhtiöstatusta.

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Sen jälkeen, kun Ilmastorahaston kehitysyhtiöstatus on poistettu, tekee ilmastorahaston hallitus kaikki sijoituspäätökset.

Päätökset Ilmastorahaston tekemistä sijoituksista ja hankkeisiin osallistumisista tuodaan talouspoliittisen ministerivaliokunnan puollettavaksi, kun ne ovat yli 20 miljoonaa euroa. Esittelijänä talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa toimii työ- ja elinkeinoministeriö. Ilmastorahaston hallitus valmistelee päätökset työ- ja elinkeinoministeriölle. Ilmastorahaston hallituksen tekemät 5-20 milj. euron sijoitukset ja hankkeet tuodaan tiedoksi talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle kaksi kertaa vuodessa. Talouspoliittiseen ministerivaliokuntaan puollettavaksi tuotavien hankkeiden ja sijoitusten euromääräistä rajaa tarkastellaan Ilmastorahaston ensimmäisen toimintavuoden jälkeen.

4. Yhtiön pääoma

Ilmastorahastolla on käyttövaroja syyskuussa 2020 noin 70 MEUR. Mikäli Nesteen hallitus päättää, että yhtiö maksaa lokakuussa 2020 osingon toisen erän ja lisäosingon, käyttövaroihin tulee noin 30 miljoonan euron lisäys vuoden 2020 loppuun mennessä.

Ilmastorahastoa pääomitetaan 300 miljoonalla eurolla valtion budjetista (vuoden 2020 seitsemäs lisätalousarvio, joka tulee voimaan joulukuussa 2020). Mainitun määrärahan puitteissa työ- ja elinkeinoministeriö voi pääomitaa yhtiötä valtioneuvoston yleisistunnon päätöksellä yhdessä tai useammassa erässä vuosien 2020-2022 aikana.

Yhtiön omistukset Postissa (49,9 %), Altiassa (36,24 %), Vapossa (16,7 %) sekä Nordic Morningssa (100 %) siirretään takaisin valtion suoraan omistukseen ja valtioneuvoston kanslian hallintaan ja omistajaohjaukseen. Ilmastorahaston omistukseen jäävät Nesteen osakkeet (8,3 %).

Ilmastorahaston muodostamisen jälkeenkin Nesteen osakkeisiin liittyvä omistajaohjauksellinen toimivalta on edelleen kokonaisuudessaan valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastolla. Nesteen osakkeiden osalta esim. niiden omistusosuuden muutoksista päätetään valtioneuvostossa valtioneuvoston kanslian esittelystä. Nesteen osakkeita ei voi myydä, pantata tai muutoin luovuttaa Ilmastorahaston toiminnan rahoittamiseksi. Valtioneuvoston kanslia käyttää valtion ja tässä tapauksessa myös Ilmastorahaston puolesta kaikkia Nesteen osakkeenomistajille kuuluvia oikeuksia, kuten osallistuu Ilmastorahaston puolesta Nesteen yhtiökokouksiin ja käyttää siellä valtion ja Ilmastorahaston puolesta yhteistä äänivaltaa, kaikki Nestettä ja Nesteen osakkeita koskevat omistajan päätökset ja valtuutukset, yhtiötä koskeva tiedonvaihto ja kommunikointi sekä kaikki muut omistajaohjaukseen liittyvät tehtävät ovat valtioneuvoston kanslian vastuulla ja ne valmistellaan ja esitellään ratkaistavaksi valtioneuvoston kansliasta.

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Ilmastorahaston tulevaisuuden käyttöpääoma perustuu osakeomistusten osinkotuottoihin (ainakin Neste 8,3 %), budjettirahoitukseen ja toiminnan tuottoihin. Yhtiön saamia osinkotuottoja ei tulouteta valtion budjettitalouteen.

5. Hallinto

5.1. Yhtiön hallituksen kokoonpano

Ilmastorahastolla on hallitus, johon kuuluu vähintään kolme ja enintään seitsemän jäsentä. Ilmastorahaston hallituksen jäseniksi valitaan henkilöitä näiden asiantuntemuksen perusteella valtioneuvoston asettamien tasa-arvotavoitteiden mukaisesti. Hallitukseen valittavien henkilöiden asiantuntemuksen tulee olla monipuolista. Hallituksen jäsenten tausta voi olla liike-elämästä, yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta, julkishallinnosta tai tutkimusmaailmasta. Yhtiön hallituksen nimittää työ- ja elinkeinoministeriö Ilmastorahaston yhtiökokouksessa, joka myös päättää hallituspalkkioista. Hallituksen tehtävät määräytyvät osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti.

5.2. Sijoitusneuvosto

Poikkihallinnollisen näkökulman varmistamiseksi Ilmastorahastolla on sijoitusneuvosto. Sijoitusneuvoston tehtävänä on muodostaa näkymä valtioneuvoston yhteisistä strategisista tavoitteista Ilmastorahaston toimintaan. Tämä osaltaan varmistaa, että Ilmastorahaston toiminta on yhteensopivaa keskeisten hallinnonalojen tavoitteiden kanssa ja huomioi toimintaympäristössä tapahtuvan kehityksen. Tarkoituksena on parantaa Ilmastorahaston toiminnan vaikuttavuutta toimeenpanna horisontaalisia tavoitteita ilmastonmuutoksen torjumiseen, digitalisaation edistämiseen ja teollisuuden vähähiilisyyden vauhdittamiseen. Sijoitusneuvosto antaa kirjallisen arvion vuosittain TEM:lle siitä, miten ilmastorahaston tulisi kehittää toimintaansa tavoitteidensa saavuttamiseksi. TEM ottaa huomioon arvion osana omistajaohjausprosessia.

Sijoitusneuvoston kokouksissa käsitellään ensisijaisesti yhtiön sijoitustoimintaan ja sen yleiseen toimintaympäristöön liittyviä ajankohtaisia teemoja. Sijoitusneuvosto ei käsittele yksittäisiä sijoitus- tai irtaantumispäätöksiä. Yhtiön toimintaa ja sen tuloksia esitellään kokouksissa. Työ- ja elinkeinoministeriön nimittämässä sijoitusneuvostossa ovat Ilmastorahaston alkuvaiheessa edustettuna TEM:n lisäksi VNK, VM, YM ja LVM. Neuvoston kokoonpanon mahdollista laajennustarvetta esimerkiksi tutkimusmaailmaan arvioidaan Ilmastorahaston ensimmäisen toimintavuoden jälkeen. Sijoitusneuvoston puheenjohtajuus on kiertävä. Sijoitusneuvoston jäsenille ei makseta palkkioita.

Sijoitusneuvoston puheenjohtaja kutsuu sijoitusneuvoston kokoukset koolle. Kokouksia järjestetään vuosittain vähintään 2-4 kertaa. Kutsu kokoukseen lähetetään sen jäsenille sähköpostilla tai muulla vastaavalla tavalla vähintään yhtä viikkoa ennen kokouspäivää.

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Sijoitusneuvosto hyväksyy itselleen työjärjestyksen.

6. Toiminnan arviointi

Vuosittaisten arvioiden lisäksi vuoden 2022 loppupuolella arvioidaan laaja-alaisesti Ilmastorahaston käynnistymisen onnistuminen sisältäen perusteellisen arvi^on Ilmastorahaston instrumenteista. Lisäksi samassa yhteydessä tarkastetaan mahdollisen lisäpääomituksen tarve. Samalla tarkastellaan Ilmastorahaston pääoman määrää suhteessa toiminnan jatkuvuuteen.

7. Raportointi omistajalle

Yhtiö raportoi neljännesvuosittain toiminnastaan työ- ja elinkeinoministeriölle ja lisäksi VNKlle, VMlle, YMlle ja LVMlle.

Raportoinnin osia ovat mm:

- yhtiön markkinakatsaus
- yhtiökohtainen tuloslaskelma- ja taseinformaatio
- tehdyt sijoitukset ja toiminnan vaikuttavuus, ml. ilmastovaikutusten osalta, mittarien toteuma
- omistusten kehitys
- myyntitulo- ja myyntivoittokertymä
- yhtiökohtaiset kommentit ja tulevaisuusarvio
- muu erikseen sovittavat asiat

Muiden valtio-omisteisten yhtiöiden tapaan, yhtiö toimittaa taloudellisen neljännesvuosiraportin valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastolle sen ohjeistukseen perustuen.

8. Raportointi talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle

Työ- ja elinkeinoministeriö raportoi Ilmastorahaston toiminnasta vuosittain talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle, ja merkittävistä tapahtumista raportoidaan lisäksi erikseen. Raportoinnin tehtävänä on tavanomaisen taloudellisen perustiedon lisäksi tuottaa valiokunnalle informaatiota, jonka avulla voidaan tarkastella asetettujen strategisten ehtojen noudattamista ja tavoitteiden toteutumista.

LIITTEET: Ilmastorahaston vaikuttavuusmalli ja kriteeristö (Liite 1)

Ilmastorahaston vaikuttavuusmalli ja kriteeristö

”Ilmastorahasto Oy on erityistehtäväyhtiö, jonka toiminta keskittyy ilmastonmuutoksen torjumiseen, teollisuuden vähähiilisyden vauhdittamiseen ja digitalisaation edistämiseen. Ilmastorahaston tehtävänä on suomalaisten yritysten hiilijalanjäljen vähentäminen ja hiilikädenjäljen vahvistaminen sekä innovatiivisten ilmasto- ja digiratkaisuiden edistäminen tavoitteena kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja luonnonvarojen käytön tehostaminen. Lisäksi ilmastorahasto voi rahoittaa myös muita digitalisaatiohankkeita.”

Yksityisiä ja julkisia toimijoita täydentävän valtion omistaman erityistehtäväyhtiön on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että sen rahoitusosioilla on selkeä positiivinen vaikutus rahoituskokonaisuuksien toteutumiseen ja lisäksi laajemmat yhteiskunnalliset positiiviset vaikutukset ovat todennettavissa.

Tässä liitteessä kuvataan viitekehys vaikuttavuusmallista ja kriteeristöstä, jota käytetään Ilmastorahaston toiminnan kohdistamisen ohjeena. Digitalisaatiota koskeissa hankkeissa kriteeristöä noudatetaan soveltuvin osin. Tämä kriteeristö käsittelee Ilmastorahaston muuta kuin avustusmuotoista rahoitustoimintaa. Avustusmuotoista toimintaa koskeva kriteeristö määritellään myöhemmin, kun avustustoiminnan rooli osana Ilmastorahaston toimintaa tarkentuu.

Ilmastorahaston vaikuttavuusmalli ja olemassa olevien viitekehysten hyödyntäminen

”Ilmastorahaston tulee sijoituspäätöksiä tehdessään arvioida sijoitusten vaikutuksia ilmastonmuutokseen. Lisäksi yhtiön tulee huomioida investointien vaikutuksia luonnon monimuotoisuuden kehitykseen. Kriteeristössä huomioidaan ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta tarkoituksenmukainen mittaristo lyhyellä ja pitkällä aikavälillä hyödyntäen kansainvälisiä standardeja soveltuvin osin.”

Erityistehtäväyhtiön tavoitteena on pääasiassa toimiohjeen mukaisten yhteiskunnallisten vaikutusten aikaansaaminen. Jotta yhtiön toiminta kohdistuu tavoiteltuun yhteiskunnalliseen muutokseen, tulee päätöksiä ohjata kriteeristö, joka kattaa tasapainoisesti tavoiteltavat vaikutukset.

Ilmastorahaston investointipäätösten valmistelussa huomioitavaksi soveltuvin osin on olemassa useita relevanteja eri viitekehysjä ja kriteeristöjä, kuten EU:n kestävän rahoituksen luokittelujärjestelmä, nk. EU-taksonomia, YK:n kestävän kehityksen tavoitteet, EIB:n lainoituspolitiikan ehdot sekä ympäristöministeriön asettaman työryhmän kestävän elvytyksen kriteeristöt. Rajapintoja näihin on sisällytetty seuraavassa luvussa esitettyyn kriteeristöön.

Investointipäätösten kolmiportainen kriteeristö

”Ilmastorahaston sijoituksille asetetaan kolmiportainen arviointimalli, joka koostuu taloudellisista ja muista kynnsarvoista, läpileikkaavista vaikutustavoitteista sekä rahoituskohdekohtaisista tarkemmista vaikutustavoitteista. Kynnsarvojen tulee

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

toteutua jokaisen sijoituksen osalta. Kynnysarvojen toteutuessa kohteiden lopullinen vertailu ja valinta tehdään vaikutustavoitteiden perusteella.”

Kunkin sijoituspäätöksen arvioinnin perustana on kolmiportainen kriteeristö:

1. Kynnysehdot:

- Määritelmä: Jokaisen rahoituspäätöksen tulee läpäistä kynnysehdot. Kynnysehtojen täyttymisen jälkeen rahoitusmahdollisuuksien priorisointi ja vertailu tapahtuvat pääosin Ilmastorahaston vaikutuskriteerien sekä rahoituskohdekohtaisen tarkastelun nojalla.
- Kynnysehdot:
 1. Jokaisella sijoituskohteella tulee olla mm. osaamisen ja rahoituksen osalta uskottava suunnitelma vähintään itsensä kannattelevaan liiketoimintaan. Ilmastorahaston tarkasteluajakäänne kannattavuudelle voi olla tavanomaista pidempi.
 2. Ilmastorahaston rahoituksen todennettava lisäarvo osana rahoituskokonaisuutta: investointi toteutuu ylipäättään tai tapahtuu aiemmin, laajempaan tai Suomeen kohdistuen verrattuna sen toteutumiseen ilman Ilmastorahaston rahoitusosuutta.
 3. Sijoitus läpäisee EU-taksonomian nk. do no significant harm -tarkastelun.

2. Ilmastorahaston vaikutuskriteerit:

- Määritelmä: Kynnysehtojen täytyttyä rahoituskohteiden priorisointi pohjautuu ensisijaisesti vaikutuskriteereihin sekä rahoituskohdekohtaiseen tarkasteluun. Vaikutuskriteerit arvioidaan jokaista rahoituspäätöstä tehtäessä. Lisäksi ennen päätöstä rakennetaan mekanismi tavoiteltujen vaikutusten todentamiseen ja seurantaan.
- Vaikutuskriteerit:
 1. Päästövähennyspotentiaali Suomessa ja maailmalla
 2. Tuottavuuspotentiaali
 - Voidaan arvioida esim. TKI- ja/tai Suomen osaamispääomakontribuutiona
 - Tuottavuuspotentiaali kytkeytyy suoraan myös korkean lisäarvon työllisyysvaikutukseen
 3. EU-taksonomianmukaisuus (kyllä/ei)
 - Osana taksonomianmukaisuutta arvioidaan do no significant harm -tarkastelun lisäksi substantial contribution ja minimum safeguards -näkökulmat.
 - Huomioiden, että EU-taksonomian kattavuudessa on toistaiseksi puutteita, tiukasti tulkittu taksonomianmukaisuus on rahoituskohteelle eduksi, mutta ei välttämätön ehto.
 4. Liiketoimintapotentiaali, tuottavuushyödyt ja arvonnisa, jonka rahoitus mahdollistaa Suomessa rekisteröityneille toimijoille.

3. Aihikohtainen tarkastelu:

- Määritelmä: Ilmastorahaston toiminta liittyy lukumääräisesti rajalliseen määrään euromääräisesti hyvin merkittäviä rahoituskokonaisuuksia. Yksittäiset

rahoituskokonaisuudet voivat edustaa keskenään hyvin erilaisia toimialoja. Vastuullisten sijoituspäätösten tekeminen edellyttää näin ollen erittäin perusteellista hankekohtaista analyysiä ja arviointia. Rahoituskohteesta riippuen hyvin erilaiset asiat saattavat olla keskeisimpiä niin vaikuttavuuden kuin riskienkin näkökulmasta. Aihikohtainen analyysi voi syventää kohteesta riippuen arviota mm. luonnon monimuotoisuusvaikutuksista, vientipotentiaalista tai sosiaalinen oikeudenmukaisuuden kysymyksistä

- Mikäli tällaisia muita välillisiä vaikutuksia käytetään merkittävänä päätöksentekokriteerinä, tulee analyysi- ja valmisteluvaiheessa pystyä kvantifioimaan tavoitellut välilliset vaikutukset sekä rakentamaan mekanismi näiden todentamiseen ja seurantaan mahdollisen investoinnin jälkeen myös näiden osalta.
- Aihikohtaisessa tarkastelussa voidaan hyödyntää myös Kestävän elvytyksen työryhmän kriteereitä ja/tai YK:n kestävän kehityksen tavoitteita (SDGs)
- Aihikohtaisessa tarkastelussa huomioidaan kytkeytyminen EU-rahoitukseen ja mahdollisuudet vivuttaa esim. EU-rahoitusta. Mikäli kohde hakee myös EIB-rahoitusta, aihioon sovelletaan EIB:n lainoituspolitiikan ehtoja

Kuva 1: Ilmastorahaston kolmiportainen kriteeristö

